

Lihtsustatud õppekava - ajalugu

Õppeaine kirjeldus ja eesmärgid

Ajaloo õpetamine põhikoolis kujundab õpilastes huvi ajaloo vastu. See hõlmab arusaamist sündmustest ja muutustest oma lähikonna ning inimkonna ajaloos ja aja kulgemise seaduspärasustest. Õpetus algab õpilase ja tema pere elukäigu seostamisest kodukoha ja Eesti ajalooga. Aine käsitlemine aitab luua teadmist, et iga inimene on osa ajaloost ning et ajalugu mõjutab igäüht. Õpetamine põhineb kontsentrilisuse printsiibil, toetudes ajateljele ning lähtudes varemõpitud.

Õppeaine eesmärgid on:

- tekitada huvi oma pere, kodukoha ja kodumaa mineviku vastu;
- laiendada ainealaseid teadmisi;
- suunata aduma inimeste eluolu muutumist läbi aja;
- suunata mõistma aja kulgemise seaduspära;
- arendada lugemis- ja kirjutamisoskust;
- laiendada sõnavara;
- arendada oskust küsida vajadusel abi ja selgitusi;
- õpetada mõistma enda kui kodaniku rolli ühiskonnas ning oma õigusi ja kohustusi.

Õpetuse eesmärgid

Ajalooõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu; teab, et minevik on olnud muutuv ja väga mitmekesine;
- 2) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 3) kirjeldab abivahendite toel olulisi ajaloosündmusi, inimeste eluviisi ja tegevusalasid õpitud ajastutel;
- 4) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi; teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 5) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna, kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;

- 6) teab ja väärtustab kombeid ning traditsioone oma kultuuris; väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 7) leiab infot eri teabeallikatest, oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 6.-7. Klassis

6. klassis algav ajaloo õppimine võimaldab õpilastel suhestuda minevikuga. Ajalooõpetuses lähtutakse õpilasest kui ajaloo osalejast. Õpilasel kujundatakse arusaam, et ajalugu on ka tema enda lugu. Toetatakse õpilase isiklikele kogemustele ning eelnevatele teadmistele ja kujutlustele, kesksel kohal on nende aktualiseerimine ja süstematiseerimine.

Ajalooa tutvumine algab enamasti õpetaja suunamisel ja juhendamisel, kasutatakse praktilisi õpiülesandeid (nt vanematelt ja vanavanematelt teabe kogumine oma pere ja suguvõsa kohta).

Korraldatakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, vaadatakse õppefilme.

Õppetegevuse käigus omandatakse mitmesuguseid oskusi (küsimuste esitamine, teabe hankimine, eneseväljendamine), arendatakse koostööoskusi ja kujutlusvõimet. Ajalootunnis kasutatavad õppetegevused (lugemine, küsimustele vastamine, arutlemine, jutustuse kuulamine, ümberjutustamine) toetavad õpilaste psüühiliste protsesside ja kõne arengut, sealhulgas sõnavara rikastumist. Uut teemat käsitlema asudes selgitatakse välja õpilase eelteadmised ja laiendatakse sõnavara, et vältida võimalike väärkujutluste kinnistumist ja uute kujunemist. 6. klassis omandatakse teadmisi õpilase lähiümbruse kohta, 7. klassis keskendutakse juba laiemalt Eesti ajaloo ja üldajaloo õppimisele.

Õppetegevus 8.-9.klassis

8. ja 9. klassis keskendutakse Eesti ajaloo seostele Euroopa ja maailma ajalooga. Euroopas ja maailmas toimunud sündmusi käsitletakse eeskätt Eesti ajaloo paremaks selgitamiseks ja ilmestamiseks. Rõhutatakse, et Euroopas toimunud sündmused on tugevasti mõjutanud Eestis toimunud sündmusi (sõjad, revolutsioonid, tootmissuhete muutused jms). Ajalooõpetuse puhul seni olulisena rõhutatud põhimõtetele lisandub 8.–9. klassis tähelepanu pööramine otsestele ja kaudsetele põhjuslikele seostele. 8. klassi ajalooõpetuses on oluline tuua selgelt esile seosed

varem õpituga, 9. klassis on põhitähelepanu lähiajaloo sündmustel, kuna just neil on igapäevaelus kõige tajutavam mõju õpilasele, tema perele/suguvõsale ja keskkonnale.

Kesksel kohal on õpetaja ja õpilase koostöö. Õpilane vajab õpetaja tuge ja juhendamist põhikooli lõpuni. Arvestades õpilaste lugemiskeskust, loetakse teksti klassis ühiselt ning analüüsitakse seejärel loetut õpetaja suunamisel, et tagada selle mõistmine. Peale uute mõistete omandamise on olulisel kohal ka sõnavara laiendamine üldisemalt.

Põhikooli lõpuni on vajalik näitlikustamine, teavet ei saada ainult õppetekstidest, vaid ka teistest allikatest (õpetaja jutustus, õppefilm, kaardid, fotod jne). Suur osa näitlikustamisest toimub teabe- ja sidetehnikavahendite toel. Õppe raames tehakse õppekäike muuseumidesse ja ajaloolistesse paikadesse, näidatakse filme, mis kajastavad minevikus toimunud sündmusi jne.

Lõiming üldpädevustega

1) kultuuri- ja väärtuspädevus – tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, väärtustab maailma eri rahvaste ja kultuuride mitmekesisust, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamuste vabalt ja lugupidavalt, tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning väärtustab eesti keele ja kultuuri säilimist ja arengut; tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust; teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab nende eest seista, arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi; järgib vastutustundlikult ühiselu reegleid, konflikte lahendades arvestab seadusi ning moraalinorme;

3) enesemääratluspädevus – mõistab ja väärtustab iseennast ja enda arengut, hindab adekvaatselt oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus, juhib oma käitumist erinevates olukordades; väärtustab tervislikku eluviisi, on füüsiliselt aktiivne;

4) õpipädevus – õpib vastavalt oma võimetele, planeerib õppimist, sh enesekontrolli, järgib kavandatut. Täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas, kasutab sobivaid teabevahendeid. On avatud uutele teadmistele ja oskustele;

5) suhtluspädevus – suhtleb olukorda ja suhtlemispartnereid arvestades, esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus; loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel, kasutab teabevahendeid; mõistab ja kasutab võõrkeeles lihtsamaid igapäevaseid väljendeid ning fraase, tuginedes vajaduse korral abivahenditele;

6) matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus – lahendab elulisi probleemsituatsioone, kasutades omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi-oskusi ning (abi)vahendeid; mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid, suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, elab ning tegutseb loodust ja keskkonda säästvalt;

7) ettevõtlikkuspädevus – on tegutsemisaldis, väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks. Hindab adekvaatselt oma võimeid. Püstitab ja täidab endale seatud eesmärgid ning võtab vastutuse oma tegude eest;

8) digipädevus – orienteerub ja tegutseb infotehnoloogilises maailmas eesmärgipäraselt ja turvaliselt. Otsib ja kasutab infot, tunneb lihtsamaid programme ja keskkondi. Järgib digikeskkonnas üldkehtivaid moraali- ja väärtuspõhimõtteid.

Ajaloo lõiming õppekava läbivate teemadega

1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

- Õpilasi valmistatakse ette õpingute jätkamiseks ja enesetäiendamiseks.
- Õpilastele antakse suuniseid tulevase ameti valikul.

2. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“

- Käsitletakse inimtegevuse mõju keskkonnale läbi ajaloo.
- Kujundatakse keskkonda säästvat mõtteviisi.

3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

- Õpilasi suunatakse mõtlema ja arutlema kodukoha ning riigi arengu ja probleemide üle.
- Ajalootunnid annavad hea võimaluse innustada õpilasi täitma kodanikukohust (nt osalema valimistel ja kaasava eelarve hääletustel jne).
- Kujundatakse soovi väärtustada kodukoha ajaloolist miljööd ja kultuuriväärtusi.

4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“

- Tutvustatakse eestluse kujunemist läbi ajaloo.
- Kasvatatakse oma rahvuskultuuri ja kultuuripärandit hindavaid kodanikke.
- Õpetatakse hindama teisi rahvusi ja kultuure.

5. Läbiv teema „Teabekeskond“

- Info otsimiseks õpetatakse kasutama erinevaid internetikeskkondi.
- Suunatakse kasutama erinevaid teavikuid.
- Suunatakse eri infoallikatesse kriitiliselt suhtuma.

6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“

- Tutvustatakse tehnoloogia arengut läbi aegade.
- Selgitatakse, kuidas innovatsioon on mõjutanud inimkonna ajaloo kulgu.

7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi ajaloo.
- Õpetatakse hindama tervist säästvaid harjumusi ja käitumist.

8. Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus“

- Õpetatakse hindama demokraatlikke väärtusi.
- Õpetatakse viisakalt ja teisi arvestavalt avaldama oma arvamust, seisukohti ja väärtushinnanguid.
- Õpetatakse arvestama teistsuguseid arvamusi, seisukohti ja väärtushinnanguid.

Ajaloo lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.

Ajalugu ja võõrkeeled

- Õpetatakse korrektselt hääldama ja kirjutama võõrapäraseid nimesid ja sõnu.
- Tutvustatakse teiste rahvaste ajalugu ja kultuuri.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma ajalooliste sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge.
- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Kinnistatakse teadmisi Rooma numbritest.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Käsitletakse liikide arengut läbi aegade.
- Õpetatakse taime- ja loomaliikide ning loodusvarade kasutuselevõttu läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimeste suhteid loodusega erinevatel ajaperioodidel.
- Käsitletakse loodusteaduste arengut läbi aegade.
- Korraldatakse temaatilisi õppekäike.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi aegade.
- Käsitletakse toidu- ja joogikultuuri muutumist läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimsuhete ja eluviiside muutust läbi aegade.

Ajalugu ja kunstiained

- Tutvustatakse tuntud heliloojaid ja kunstnikke ning nende teoseid läbi aegade.
- Tutvustatakse eri ajastute muusikat.
- Käsitletakse ehituskunsti muutumist ja arengut aegade jooksul.

- Korraldatakse kunstiteemalisi õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).

Ajalugu ja kehaline kasvatus

- Tutvustatakse tuntud sportlasi ja nende saavutusi läbi aegade.
- Tutvustatakse antiikolümpiamänge.
- Korraldatakse õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tööriistade ja -võtete arengut ning eri materjalide kasutuselevõttu.
- Tutvustatakse tehnika ajalugu ja kuulsaid leiutajaid.

II kooliaste:

6.klass

Oodatavad õpitulemused 6.klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) tunneb huvi oma perekonna ajaloo ja sellega seotud minevikusündmuste vastu;
- 2) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;
- 3) tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- 4) mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.

Kohustuslik aine maht üks tund nädalas.

Soovituslik õppevara:

- *Antons, K., Hallik, T. (2015). Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo. Tartu: Maurus.*
- *Piir, M. M. (2022). Ajaloo õpik 5. klassile. Inimesed ajas, I osa. Tallinn: Avita.*
- *Piir, M. M. (2020). Eesti inimesed ajas. Ajalugu 5. klassile. Tallinn: Avita.*
- *Värä, E., Adamson, A. (2014). Ajalugu. 5. klass. Tallinn: Argo.*

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge (mõisted enne ja pärast).
- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Õpetatakse Rooma numbritaega aastatuhandete märkimist.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Käsitletakse inimeste suhteid loodusega erinevatel ajaperioodidel.

- Korraldatakse temaatilisi õppekäike.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi aegade.
- Käsitletakse toidu- ja joogikultuuri muutumist läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimsuhete ja eluviiside muutust läbi aegade.

Ajalugu ja kunstiained

- Võrreldakse eri aegade eluasemeid ja tarbeesemeid.
- Näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine.

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tööriistade ja -võtete arengut ning eri materjalide kasutuselevõttu.

Sissejuhatus (7 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Mis on ajalugu? (2 tundi) Ajaarvamine (1 tund) Mida me minevikust mäletame? (1 tund) Suguvõsa ajalugu (1 tund) Minu suguvõsa (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab, et ajalugu on lugu erinevatest aegadest; • mõistab, et ajatelg kujutab aja kulgemist ning oskab sellele märkida oma sünniaja ning käesoleva aasta • näitab perepilte ja räägib oma pereliikmetest; • nimetab oma lähisugulasi ja teab nende ameteid; • oskab nimetada seiku oma lapsepõlvest ja räägib oma kodust; • koostab oma pere sugupuu; • saab eluliste näidete varal aru mõistete "sugupuu", "põlvkond" ja "esivanemad" tähendusest; • peab oluliseks põlvkondade vahelisi sidemeid ja hindab teadmisi oma sugulaste kohta; • mõistab, et möödunud sündmused nii tema enda elus kui ka ümbritsevas maailmas ongi ajalugu.
Võimalike praktiliste tööde loetelu <ul style="list-style-type: none"> • Sugupuu koostamine vanemate või õpetaja abiga. • Ühistöö koos õpetajaga: internetiotsing kodukoha ajaloo kohta (slaidiesitus, plakat vms). 	

Meenutused kui ajalooallikad (8 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Vanemate (ema, isa) lapsepõlve aegne elu maal (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada sarnasusi ja erinevusi enda vanemate ning vanavanemate lapsepõlve vahel; • oskab nimetada sarnasusi ning erinevusi linna- ja

Vanemate lapsepõlve aegne elu linnas (1 tund) Vanavanemate elu maal nende noorusajal(1 tund) Vanavanemate elu linnas nende noorusajal (1 tund) Kool läbi aegade (2 tundi) Toit inimeste elus eri aegadel (1 tund) Eri ajastute inimeste rõivad (1 tund)	maainimeste elus tänapäeval ja minevikus; <ul style="list-style-type: none"> • oskab võrrelda koolielu tänapäeval ja minevikus; • oskab võrrelda inimeste toitumis- ja riietumisvõimalusi minevikus ja tänapäeval.
--	--

Võimalike praktiliste tööde loetelu:

- vanemate ja vanavanemate küsitlemine vastavalt õpetaja antud ülesandele;
- vana foto/pildi leidmine ja selle uurimine vastavalt õpetaja antud ülesandele.

Kirjalikud ja esemelised ajalooallikad (12 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Vanad asjad jutustavad minevikust (2 tundi) Muuseum (2 tundi) Kirjalikud ajalooallikad, arhiiv (1 tund) Vanad ehitised jutustavad minevikust (2 tundi) Rehetare (1 tund) Ajaloo jäljed maastikul ja maapõues (1 tund) Raamatud räägivad ajaloost (1 tund) Filmid räägivad ajaloost (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Uurib ja iseloomustab mõnd vana eset ning võrdleb seda tänapäevasega; • nimetab olulisemaid Eesti/kodukoha muuseume; • teab, milleks on muuseumid vajalikud ja mida seal eksponeeritakse; • nimetab ja eristab ajalooallikaid; • teab, milleks arhiivid on vajalikud ja mida seal säilitatakse; • nimetab kodukoha vanemaid hooneid/linnamägesid/kalmistuid; • võrdleb tänapäevaseid ja vanu hooneid ning elamistingimusi; • teab, et maapõuest võib leida esemeid, ehitisi ja säilmeid, mis annavad ajaloo kohta teavet; • oskab nimetada mõningaid eesti filme ja raamatuid, mis käsitlevad ajaloosündmusi.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • muuseumitund; • õppekäik; • filmikatkendite vaatamine. 	

Kodukoht läbi aegade (8 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused
Esimesed märgid inimasustusest Eesti aladel (1 tund) Kodukoht muinasajal (1 tund) Kodukoht keskajal (1 tund) Kodukoht vanavanemate lapsepõlves (1 tund) Eluolu kodukohas kaasajal (2 tundi) Kordamine (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, millised leiud viitavad esmasele inimasustusele; • teab üldist inimeste eluolust eri ajastutel (elukoht, eluviis, tegevused); • oskab võrrelda tänapäevast ja vanavanemate lapsepõlveaegset kodukohta.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • õpetaja antud ülesandega mõne kodukoha ajaloolise objekti vaatlemine. 	

Õpitulemused II kooliastmes:

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb huvi oma pere, kodukoha ja kodumaa vastu;
- 2) mõistab ajatelje abil sündmuste ajalist järgnevust ja ajaloo jaotamist ajastuteks;
- 3) tajub eluolu ja esemelise keskkonna muutumist läbi aja;
- 4) teab, kuidas muutus inimeste eluolu muinasajal;
- 5) teab mõnd olulist ajaloolist isikut ja tema rolli ajaloos.

III kooliaste:

7.klass

Oodatavad õpitulemused 7.klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab õpitava ajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid;
- 2) nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg), kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- 3) teab vanaaja kultuure ja oskab nimetada ajastu olulisemaid saavutusi ja leiutisi;
- 4) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust;
- 5) teab keskaja Euroopa eluolu muutusi, avastusi ja leiutisi;
- 6) teab olulisemaid sündmusi, mis leidsid aset keskajal Eesti aladel.

Kohustuslik aine maht kaks tundi nädalas.

Soovituslik õppevara

Kõiv, M., Piir, M. M. (2010). Ajaloo õpik 6. klassile. Vanaaeg, I osa. Tallinn: Avita.

Kõiv, M., Piir, M. M. (2010). Ajaloo õpik 6. klassile. Vanaaeg, II osa. Tallinn: Avita.

Kõiv, M. (2003). Vanaaeg, 1. osa. Tallinn: Avita.

Kõiv, M. (2003). Vanaaeg, 2. osa. Tallinn: Avita.

Ostrat, A. (2001). Ajaloo töövihik 7. klassile. Tartu: Studium.

Palamets, H. (1993). Minevik jutustab: ajalugu abikooli VII klassile. Tallinn: Koolibri.

Pukk, L. (2012). Kaugete aegade lood : ajalooõpik VII klassile. Tallinn: Innove.

Pukk, L., Ostrat, A. (2013). Kaugete aegade lood : ajaloo töövihik VII klassile. Tartu: Studium.

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.

Ajalugu ja võõrkeeled

- Õpetatakse korrektselt hääldama ja kirjutama võõrapäraseid nimesid ja sõnu.

- Tutvustatakse teiste rahvaste ajalugu ja kultuuri.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma ajalooliste sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge.
- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Kinnistatakse teadmisi Rooma numbritest.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Käsitletakse liikide arengut läbi aegade.
- Õpetatakse taime- ja loomaliikide ning loodusvarade kasutuselevõttu läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimeste suhteid loodusega erinevatel ajaperioodidel.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi aegade.
- Käsitletakse toidu- ja joogikultuuri muutumist läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimsuhete ja eluviiside muutust läbi aegade.

Ajalugu ja kunstiained

- Tutvustatakse eri ajastute muusikat.
- Käsitletakse ehituskunsti muutumist ja arengut aegade jooksul.
- Korraldatakse kunstiteemalisi õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).

Ajalugu ja kehaline kasvatus

- Tutvustatakse antiikolümpiamänge.

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tööriistade ja -võtete arengut ning eri materjalide kasutuselevõttu.
- Tutvustatakse tehnika ajalugu ja olulisi leiutisi.

Muinasaeg (8 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Ajaarvamisest (1 tund) Kiviaeg (1 tund) Tule kasutuselevõtt (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab ajatelje ning märgib sellele erinevad ajastud; • kirjeldab lühidalt inimeste eluolu kiviajal; • nimetab piltide abil esimesi koduloomi ja põllukultuure;

Karjakasvatuse ja põlluharimise algus (1 tund) Metallide kasutuselevõtt (2 tundi) Looduslike tingimuste osa inimkonna arenemisel (1 tund) Muinasaja ajajärgud ja nende üldiseloostus: kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab põhjuseid, miks inimene loobus rändavast eluviisist; • kirjeldab näidete varal, kuidas muutus tööriistade materjal ja kvaliteet metallide kasutuselevõttuga; • kirjeldab näidete varal, kuidas looduslikud tingimused kujundasid muinasaja inimeste eluolu.
---	--

Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • võimalusel lõkke süütamine/ahju tule tegemine; • erinevate metallide (vask, tina, raud) ja pronksi (sulam) uurimine; • erinevate põllukultuuride uurimine ja võrdlemine (nt nisu ja oder).

Muinsaaeg Eestis (7 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused
Jääaja lõpp ja esimesed inimasustuse jäljed Eesti aladel (1 tund) Muistsete eestlaste eluolu (2 tundi) Eestlased muinasaja lõpus (2 tundi) Eestlaste naaberrahvad ja kujunevad riigid (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, kuidas tekkis ja lõppes jääaeg; • joonistab ajatelje ning märgib sellele muinasaja ning esimeste teadaolevate asulate tekkeajad Eesti alal, • teab esimesi asulakohti Eesti aladel ning mida sealt on leitud; • leiab Euroopa kaardilt Eesti asukoha; • näitab Eesti kaardil esimesi asulakohti; • kirjeldab eestlaste eluolu muinasajal ja selle lõpul; • nimetab eestlaste naaberrahvaid ja -riike ja näitab neid kaardil.

Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • võimalusel tööõpetuse tunnis luust või sarvest mõne eseme valmistamine, nõõri punumine; • koriluslik õppekäik parki/metsa.
--

Vanaaeg (13 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused
Mesopotaamia (2 tundi) Vana-Egiptus (2 tundi) Vana-India (1 tund) Vana-Hiina (1 tund) Vana-Kreeka (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele vanaaja ning selle olulisemad daatumid (nt kirja teke, Cheopsi püramiidi rajamine, Suure Hiina müüri ehitamine jne); • teab, miks vanaaja riigid tekkisid suurte jõgede äärde; • nimetab vanaaja riikidest pärinevaid leiutisi ja uuendusi (nt

Vana-Rooma (2 tundi) Ristiusu teke (2 tundi) Kordamine (1 tund)	ehituses); <ul style="list-style-type: none"> • nimetab vanaaja riikide kultuurisaavutusi; • selgitab abiga olulisemaid teemakohaseid mõisteid; • teab, kuidas ristiusk tekkis ja millised on ristiusu põhimõtteid.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • kodukoha pühakoja külastamine; • mõne antiikolümpia ala katsetamine kehalise kasvatuse tunnis. 	

Keskajast ja feodaalkorrast (9 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Keskaja üldisloomustus (1 tund) Põlluharimise areng keskajal (1 tund) Talupoegade eluolu (1 tund) Feodaalide eluolu (1 tund) Keskaegsed linnad (2 tundi) Ristiusu kirik ja risticõjad (2 tundi) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele keskaja; • nimetab põhilisi ühiskonnaklasse; • kirjeldab lühidalt talupoegade ja feodaalide elu; • kirjeldab piltide abil keskaegset linna (nt Tallinna näitel) ja selle elanikke ning nende tegevusalasid; • teab, mis on kirik ja mis on selle ülesanded; • teab, millist rolli omas kirik keskaja inimese elus; • teab, miks katoliku kirik algatas risticõjad.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • kirikumuusika kuulamine; • tutvumine keskaegsete relvadega, puidust relva valmistamine tööõpetuse tunnis. 	

Eestlaste muistne vabadusvõitlus (7 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Liivlaste ja lätlaste alistamine risticõja käigus (1 tund) Muistse vabadusvõitluse algus (1 tund) Muistse vabadusvõitluse olulisemad lahingud (1 tund) Taanlased Põhja-Eestis (1 tund) Muistse vabadusvõitluse	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele muistse vabadusvõitluse toimumisaja; • mõistab näidete varal, miks risticõda meie aladele laienes; • teab, millistest riikidest risticõdijad tulid; • teab muistse vabadusvõitluse olulisemaid lahinguid ja nende tulemusi ning tähtsamaid isikuid; • teab, kuidas lõppes muistne vabadusvõitlus, mis see eestlastele kaasa tõi ja mis oli kaotuse põhjuseks.

lõpp (1 tund) Miks eestlased lüüa said? (1 tund) Kordamine (1 tund)	
---	--

Eestlased võõra võimu all (7 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Eesti ala pärast vallutust (1 tund) Jüriöö ülestõus (2 tundi) Keskaegsed linnad Eestis (1 tund) Keskaegne Tallinn (1 tund) Reformatsioon (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab kaardi abil, kes valitsesid Eesti alasid pärast muistset vabadusvõitlust; • märgib ajateljele Jüriöö ülestõusu ja reformatsiooni toimumisajad; • selgitab eestlaste olukorda pärast võõra võimu alla sattumist; • selgitab, miks Jüriöö ülestõus algas, kirjeldab sündmuste käiku; • teab, kuidas Jüriöö ülestõus lõppes ja mida see eestlastele kaasa tõi; • nimetab ja näitab kaardil keskaegseid linnu Eesti aladel; • kirjeldab piltide abil keskaegset Tallinna ja selle kaitserajatisi; • teab, kes oli Martin Luther ja millised uuendused ta algatas.

Eesti varauusajal (10 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Eestlaste naabrid enne Liivi sõda (2 tundi) Liivi sõda (2 tundi) Eesti Rootsi riigi koosseisus (2 tundi) Eestikeelse koolihariduse algus (2 tundi) Tartu Ülikool (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab kaardi abil meie naaberriike ja -rahvaid; • märgib ajateljele Liivi sõja toimumisaja ja Tartu Ülikooli asutamisaja; • nimetab Liivi sõjas osalenud riike ja selgitab üldist sündmuste käiku; • kirjeldab lühidalt talupoegade elu muutust Rootsi ajal; • teab, et Rootsi ajal hakati mõtlema maarahva harimisele ning tegevust alustasid esimesed talurahvakoolid; • teab, kes oli Forselius, mis rolli omas kohalikus hariduselus tema loodud õpetajate seminar;

	<ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas asutati Tartu Ülikool, mida seal õpetati; • võrdleb Rootsi-aegset ja tänapäeva kooli.
--	---

Suured leiutised ja avastused (9 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Teaduse ja tehnoloogia areng keskaja lõpul (2 tundi) Trükikunsti leiutamine (1 tund) Tulirelvade kasutuselevõtmine ja kaitseehitiste muutumine (1 tund) Meresõidu arenemine ja Ameerika avastamine (2 tundi) Esimene teekond ümber maailma (1 tund) Kordamine (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab hiliskeskajaseid teadussaavutusi; • näitab kaardil ja nimetab riike, kust maadeavastajad teele asusid ning kuhu nad jõudsid; • märgib ajateljele Ameerika avastamise Columbuse poolt ning Magalhãesi ümbermaailmareisi toimumisaja; • nimetab muutusi meresõidu arengus; • teab Kolumbuse tähtsust ajaloo; • räägib abivahendite toel esimesest reisist ümber maailma; • selgitab, mida tõid endaga kaasa maadeavastused; • nimetab asumaadest Euroopasse toodud põllukultuure, loomi ja kombeid.

8.klass

Oodatavad õpitulemused 8.klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
- 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- 6) teab, et inimeste teadmised on kujunenud suhtlemises teiste rahvastega;
- 7) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- 8) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.

Kohustuslik aine maht kaks tundi nädalas.

Soovituslik õppevara

Palamets, H. (1994). Minevik jutustab. 2. osa: ajalugu abikooli VIII klassile. Tallinn: Koolibri.

Ostrat, A. (2011). Ajaloo töövihik 8. klassile. Tartu: Studium.

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.

Ajalugu ja võõrkeeled

- Õpetatakse korrektselt hääldama ja kirjutama võõrapäraseid nimesid ja sõnu.
- Tutvustatakse teiste rahvaste ajalugu ja kultuuri.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma ajalooliste sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge.

- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Kinnistatakse teadmisi Rooma numbritest.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Õpetatakse loodusvarade kasutuselevõttu läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimeste suhteid loodusega erinevatel ajaperioodidel.
- Käsitletakse loodusteaduste arengut läbi aegade.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse inimese tervisekäitumist läbi aegade.
- Käsitletakse toidu- ja joogikultuuri muutumist läbi ajaloo.
- Käsitletakse inimsuhete ja eluviiside muutust läbi aegade.

Ajalugu ja kunstiained

- Tutvustatakse XX sajandi alguse olulisemaid eestlastest heliloojaid ja kunstnikke ning nende teoseid.

Ajalugu ja kehaline kasvatus

- Tutvustatakse XX sajandi alguse olulisemaid eestlastest sportlasi ja esimesi spordiseltse.
- Korraldatakse õppekäike (õppekäik Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumi).

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tehnika arengut ja olulisemaid leiutisi uusajal.
- Tutvustatakse üleminekut käsitöölt tööstuslikule tootmisele.

Maailm uusajal (12 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Mis on uusaeg? (1 tund) Euroopa uusaja algul (1 tund) Ameerika iseseisvussõda ja USA sünd (2 tundi) Suur Prantsuse revolutsioon (2 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele uusaja kokkuleppelise alguse, Ameerika iseseisvussõja, Suure Prantsuse revolutsiooni, Napoleoni sõjakäigud; • nimetab ja näitab kaardil suuremaid Euroopa riike ja Põhja-Ameerikat; • selgitab lühidalt piltide abil Ameerika iseseisvuspüüdlusi, sõja käiku ja tulemusi;

<p>Napoleoni sõjad (2 tundi) Euroopa pärast Napoleoni sõdu (1 tund) Tööstusrevolutsioon ja olulisemad leiutised (2 tundi) Kordamine (1 tund)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab lühidalt piltide abil Suure Prantsuse revolutsiooni olulisemaid sündmusi, tähtsamaid tegelasi ja saavutusi; • kirjeldab lühidalt piltide abil Napoleoni sõjakäike ja nimetab tema olulisemaid saavutusi; • kirjeldab lühidalt kaardi abil mõne Euroopa riigi saatust pärast Napoleoni sõdu; • kirjeldab lühidalt piltide abil, kuidas tööstusrevolutsioon muutis maailma: üleminek tööstuslikule tootmisele (aurumasin), muutused transpordis (auruveður ja -laev), fotograafia jne.
---	---

Eesti Tsaari-Venemaa võimu all (10 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Põhjasõda ja Peeter I (2 tundi) Eesti pärast ühendamist Venemaaga, muudatused majanduses (1 tund) Talupoegade koormiste suurendamine (1 tund) Pärisorjus, selle kaotamine ja asendamine teoorjusega (2 tundi) Mõisnike eluolu (1 tund) Teorendilt raharendile ja talude päriseksostmine (1 tund) Talurahvarahutused, Mahtra sõda (1 tund) Kordamine (1 tund)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele Põhjasõja toimumisaja, pärisorjuse kaotamise Eesti- ja Liivimaal; • nimetab ja näitab kaardil suuremaid Euroopa riike; • teab, kuidas muutus talupoegade elu pärast pärisorjuse kaotamist; • võrdleb lühidalt skeemi abil päris- ja teoorjust; • kirjeldab piltide abil mõisnike elu; • selgitab teo- ja raharendi erinevust, teab, kuidas algas talude päriseksostmine; • teab, mis põhjustas talupoegade hulgas pahameelt ning põhjustas rahutusi.

Eesti talurahva elu 19. sajandil (9 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Talupere (1 tund) Talu hooned (1 tund) Talupere aastaringised tööd (2 tundi) Talurahva söök ja söögikombed (1 tund) Rahvakalender ja rahvakombed (1 tund)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele 19. sajandi; • nimetab piltide abil talupere liikmed ja nende rollid; • nimetab piltide abil taluhooneid ja nende otstarvet; • nimetab pudulõhusteid, keda talus peeti; • kirjeldab pildi abil rehielamut ja selle sisustust; • teab, milline otstarve oli rehielamul vilja töötlemisel; • nimetab piltide abil talupere olulisemaid töid ning tööriistu;

Talurahvakoolid (2 tundi) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab lühidalt talupere igapäevast ja pühadeaegset toidulauda ning võrdleb neid tänapäevastega; • võrdleb 19. sajandi ja tänapäeva inimeste igapäevaelu; • nimetab kalendri abil olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi ja teab mõningaid kombeid; • kirjeldab piltide/filmi näitel koolielu 19. saj talurahvakoolis ja võrdleb seda tänapäevasega; • nimetab õppeaineid valla- ja kihelkonnakoolis ja võrdleb neid oma tunniplaaniga.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • vanaaegse tööriista uurimine; • mõne talurahvatoidu valmistamine ja maitsmine. 	

Rahvuslik ärkamisaeg (11 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Ärkamisaja eellugu ja Kr. J. Peterson (1 tund) Fr. R. Kreutzwald ja „Kalevipoeg“ (2 tundi) J. V. Jannsen ja „Postimees“ (1 tund) Vanemuise Selts ja I üldlaulupidu (2 tundi) L. Koidula ja Eesti teatri algus (2 tundi) J. Hurt (1 tund) C. R. Jakobson (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele ärkamisaja olulisemad sündmused; • nimetab lühidalt ärkamisajale eelnenud sündmusi ja tegelasi; • nimetab piltide abil ärkamisaja tähtsamaid tegelasi ja teab nende olulisemaid saavutusi; • nimetab Eesti esimesi kutselisi teatreid ja linnu, kus need kodulinnu; • teab, kelle eestvõttel, millal ja kus toimus esimene üldlaulupidu ning kirjeldab seda sündmust lühidalt; • selgitab, mis on rahvaluule; • teab, kuidas pandi alus Eesti Rahva Muuseumi kogudele.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • "Postimehest" mõne uudise lugemine; • "Kalevipojast" mõne katkendi lugemine; • "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" laulmine/kuulamine; • tutvumine L. Koidula loominguga; • mõne museaalse väärtusega eseme toomine kooli ja selle ühine uurimine. 	

Tööstuse areng/venestamisaeg (8 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Esimesed vabrikud ja raudteed Eestis (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele Eesti rahvusvärvide esmase kasutuselevõtu (EÜS-i lipp);

Töoliste elu (1 tund) Venestamisajaeg (1 tund) Rahvuslik liikumine venestamisajal (1 tund) EÜS ja Eesti rahvusvärvide algus (1 tund) J. Tõnisson ja „Postimees“ (1 tund) Karskus- ja spordiseltsid, G. Lurich (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil 19. saj lõpu Eesti tööstuslinna ja raudteeühendusi; • kirjeldab piltide abil tööliste elu- ja töötingimusi 19. sajandi lõpus ning võrdleb neid tänapäevaste oludega; • kirjeldab lühidalt ja näidete varal, miks venestamine algas ning milles see seisnes; • nimetab piltide abil rahvusliku liikumise juhte venestamisajal; • nimetab piltide abil tuntumaid spordiseltsidest võrsunud spordikuulsusi.
---	---

Eesti XX sajandi alguses (7 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused
Eesti majandus XX sajandi algul (1 tund) 1905.-1907. aasta revolutsioon (1 tund) Revolutsioonisündmused Eestis (2 tundi) Eesti enne I maailmasõda, väljarändamine (1 tund) Eesti kultuur XX sajandi algul (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele 1905. a revolutsiooni; • näitab kaardil Vene impeeriumi; • nimetab lühidalt revolutsiooni põhjusi ning selgitab piltide abil selle sündmusi; • kirjeldab lühidalt näitvahendite toel 1905. a sündmusi Eestis: streigid, mõisate põletamine, karistussalkade tegutsemine; • näitab kaardil maid, kuhu eestlased välja rändasid; • nimetab piltide abil 20. saj alguse tuntumaid Eesti kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid ning olulisi kultuurisündmusi (Eesti Rahva Muuseumi ja esimese eestikeelse keskkooli avamine).

Eesti XX sajandi alguses (7 tundi)

Õppesisu	Õpitulemused
Suured leiutused ja avastused (2 tundi) Suurriikide ajastu (Briti impeerium, Ameerika Ühendriigid, Tsaari-Venemaa, Saksamaa, Prantsusmaa) (1 tund) I maailmasõja põhjused ja algus (1 tund) 1917. aasta revolutsioon Venemaal ja Nõukogude	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele I maailmasõja toimumisaja, 1917. a revolutsiooni; • nimetab piltide abil 19. saj lõpu ja 20. saj alguse olulisemaid leiutisi (kino, auto, lennuk jne); • näitab kaardil impeeriume ja nende asumaid; • nimetab lühidalt I maailmasõja põhjusi ja kirjeldab selle algust; • nimetab piltide abil I maailmasõja käigus kasutusele võetud sõjalisi uuendusi; • näitab kaardil pärast I maailmasõda tekkinud uusi riike; • kirjeldab lühidalt rahva olukorda tsaari-Venemaal ning selgitab, miks ja kuidas revolutsioon aset leidis;

<p>võimu kehtestamine (2 tundi) I maailmasõja lõpp (1 tund) Sündmused Eestis 1917. aastal (1 tund) Sündmused Eestis 1918. aastal (1 tund) Kordamine (4 tundi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab piltide ja kaardi abil sündmusi Eestis 1917. aastal; • teab, kuidas ja millal Eesti iseseisvus.
---	---

9.klass

Oodatavad õpitulemused 9.klassi lõpuks

Õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste eluolust Eestis Esimese maailmasõja lõpust tänapäevani;
- 2) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
- 3) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;
- 4) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 5) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- 6) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 7) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- 8) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
- 9) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 10) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

Kohustuslik aine maht üks tund nädalas.

Soovituslik õppevara

Ostrat, A. (2008). Ajalooõpik IX klassile. Tartu: Studium.

Ostrat, A. (2001). Ajaloo tööraamat 9. klassile. Tartu: Studium.

Ostrat, A., Jevdokimova, L. (2012). Учебник по истории для 9 класса. Tallinn: Innove.

Lõiming teiste õppeainetega

Ajalugu ja eesti keel

- Arendatakse lugemis- ja kirjutamisoskust.
- Arendatakse info leidmise oskust.
- Arendatakse eneseväljendusoskust.
- Tutvustatakse XX sajandi Eesti tuntumaid luuletajaid ja kirjanikke.

Ajalugu ja võõrkeeled

- Õpetatakse korrektselt hääldama ja kirjutama võõrapäraseid nimesid ja sõnu.
- Tutvustatakse teiste rahvaste ajalugu ja kultuuri.

Ajalugu ja matemaatika

- Õpetatakse mõistma ajalooliste sündmuste järgnevust, kasutades ajatelge.
- Toetudes matemaatilistele oskustele arvutatakse sündmuste toimumisaega ja sellest möödunud aega.
- Kinnistatakse teadmisi ajaühikutest (kuupäev, aasta, aastakümme, sajand, aastatuhat).
- Kinnistatakse teadmisi Rooma numbritest.

Ajalugu ja loodusõpetus

- Tutvustatakse Eestis leiduvaid maavarasid.

Ajalugu ja inimeseõpetus

- Käsitletakse eluolu ja eluviiside muutusi läbi XX sajandi.

Ajalugu ja kunstiained

- Tutvustatakse XX sajandi tuntumaid Eesti heliloojaid ja kunstnikke.

Ajalugu ja kehaline kasvatus

- Tutvustatakse XX sajandi tuntumaid Eesti sportlasi.

Ajalugu ja tööõpetus

- Tutvustatakse tehnika arengut XX sajandil.

Eesti Vabadussõda (5 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Vabadussõja algus (1 tund) Eesti vabastamine (1 tund) Sõda Landeswehriiga (1 tund) Vabadussõja lõpp ja Tartu rahu sõlmimine (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele Vabadussõja toimumise ja Tartu rahu sõlmimise aja; • näitab kaardil Vabadussõja käiku ja nimetab olulisemaid lahinguid; • nimetab piltide abil Vabadussõja-aegseid olulisemaid tegelasi; • kirjeldab lühidalt piltide ja kaardi abil sõda Landeswehriiga; • selgitab lühidalt, miks oli võit Landeswehri üle eestlaste jaoks oluline (Võidupüha tähistamine);

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab, kuidas ja mis tingimustel lõppes Vabadussõda; • kirjeldab, millal, kus ja kelle vahel sõlmiti Tartu rahu.
--	---

Eesti Vabariik 1918-1940 (5 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Asutav Kogu ja maareform (1 tund) Eesti Vabariigi sise- ja välispoliitika (1 tund) Põllumajandus, tööstus, kultuur ja haridus Eesti Vabariigis (2 tundi) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele Eesti esimese iseseisvusaja; • näitab kaardil Eestit ja nimetab tema tähtsamaid välispartnereid; • nimetab piltide abil Eesti põllumajanduse ja tööstuse põhilisemat toodangut; • nimetab piltide abil Eesti olulisemaid poliitika- ja kultuuritegelasi; • nimetab esimese iseseisvusaja tähtsamaid haridusasutusi (TÜ, TTÜ, Kõrgem Sõjakool).

Maailm kahe maailmasõja vahel (3 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Saksamaa pärast I maailmasõda (1 tund) Kommunistlik Nõukogude Liit (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele maailmasõdade vahelise aja; • näitab kaardil ja nimetab Euroopa riike pärast I maailmasõda; • kirjeldab piltidele toetudes Saksamaa ja selle elanike olukorda pärast I maailmasõda; • kirjeldab lühidalt (abiga), kuidas Hitler võimule tuli; • kirjeldab piltidele toetudes eluolu Nõukogude Liidus; • nimetab piltide abil Nõukogude Liidu valitsejaid (Lenin, Stalin).

Eesti kaotab iseseisvuse. 1939-1940 (4 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Molotovi-Ribbentropi pakt (1 tund) Nõukogude Venemaa tegevus naaberriikide suhtes pärast MRP-d (1 tund) Eesti okupeerimine ja liitmine NSV Liiduga (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele MRP sõlmimise, Talvesõja alguse, Eesti okupeerimise ja juuniküüditamise aja; • näitab kaardil ja nimetab, kuidas Euroopa riigid MRP salaprotokollil alusel jaotati; • näitab Eesti kaardil Punaarmee baaside asukohti ja põhjendab abiga nende valikut; • kirjeldab abiga, kuidas Eesti kaotas iseseisvuse; • kirjeldab abiga, kuidas toimus juuniküüditamine; • kirjeldab abiga, miks Talvesõda algas ja kuidas see lõppes.

Teine maailmasõda 1939-1945 (4 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
II maailmasõja käik (1 tund) Okupatsioonid ja sõjasündmused Eestis (1 tund) Sõjategevuse lõpp Eestis (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele II maailmasõja toimumisaja; • näitab kaardil ja nimetab olulisemaid sõjas osalenud riike; • kirjeldab lühidalt piltidele toetudes II maailmasõja käiku ja selle tulemusi; • kirjeldab lühidalt piltide abil okupatsioonide aegset elu Eestis; • kirjeldab lühidalt eestlaste valikuid sõja ajal ja nimetab, kelle poolel sõditi; • kirjeldab lühidalt, kuidas sõda Eesti ja eestlaste jaoks lõppes; • kirjeldab, kuidas sõda mõjutas kodukohta; • näitab kaardil ja nimetab riike, kuhu eestlased sõja lõpus põgenesid.

Eesti ja muu maailm pärast II maailmasõda (6 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Maailm pärast II maailmasõda, külm sõda (1 tund) Nõukogude Eesti (2 tundi) Nõukogude Liidu kokkuvarisemine (1 tund) Eesti taasiseseisvumine (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • Märgib ajateljele II maailmasõja lõpu, Eesti taasiseseisvumise ja Nõukogude Liidu lagunemise; • näitab kaardil ja nimetab Euroopa riike pärast II maailmasõda; • kirjeldab lühidalt suurriikide vahelisi suhteid pärast II maailmasõda; • kirjeldab abiga, kuidas toimus märtsiküüditamine; • kirjeldab näidetele tuginedes elu Nõukogude Eestis; • kirjeldab piltidele toetudes Eesti taasiseseisvumisele viinud sündmusi (fosforiidisõda, õõlalupeod, Balti kett); • nimetab põhjusi ja sündmusi, miks NSVL kokku varises.

Ühiskonnaõpetus (8 tundi)	
Õppesisu	Õpitulemused
Põhiseadus ja Eesti riigi sümbolid (1 tund) Riigikogu, riigipea, valitsus (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • teab, et tähtsaim seadus on põhiseadus, kus on kirjas inimeste õigused ja kohustused ning toob nende kohta näiteid; • nimetab riigi sümboleid;

Kohalik omavalitsus (1 tund) Korrakaitse (1 tund) Riigikaitse (1 tund) Kohus (1 tund) Eesti ja rahvusvahelised organisatsioonid (Euroopa Liit, NATO) (1 tund) Kordamine (1 tund)	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab võimalikult presidenti ja peaministrit; • nimetab piltide abil kõiki Eesti presidentide; • nimetab erakondi; • nimetab linnapead/vallavanemat; • nimetab ametid, kes tagavad riigi siseturvalisust (politsei, päästeamet, kiirabi) ja kirjeldab lühidalt nende ülesandeid; • oskab vajadusel abi kutsuda (112); • kirjeldab lühidalt kaitseväge ja kaitsejõude ja teab nende erinevust; • teab, millega tegelevad kohtud; • teab, mis on kohtuniku, prokuröri ja advokaadi roll kohtuistungil; • nimetab olulisemaid rahvusvahelisi organisatsioone, kuhu Eesti kuulub ja teab nende sümboliteid.
Võimalike praktiliste tööde loetelu: <ul style="list-style-type: none"> • omavalitsuse kaasava eelarve hääletusel osalemine; • mõne väeosa, päästekomando või politseijaoskonna külastamine; • riigikogu külastamine; • kohtuistungil külastamine. 	

Õpitulemused III kooliastmes:

9. klassi lõpetaja:

- 1) teab, kuidas on läbi ajaloo muutunud eestlaste eluolu ja esemeline keskkond;
- 2) teab mõningaid Eesti ajalugu mõjutanud sündmusi Euroopa ja maailma ajaloos;
- 3) teab uusaja ja lähiajaloo sündmusi Eesti ajaloos;
- 4) mõistab oluliste isikute rolli Eesti, Euroopa ja maailma ajaloos;
- 5) mõistab ajatelje abil sündmuste ajalist järgnevust ja ajaloosündmuste täpset dateerimist;
- 6) teab Eesti Vabariigi valitsemiskorda ja seda, kuidas riik toimib; väärtustab oma kodumaad ja selle kodanikuks olemist.